

Фещук Марія Юріївна
викладач кафедри фінансів та економіки
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

Розвиток та становлення економіки України знаходиться в процесі трансформаційного перетворення, системного реформування економічних і фінансових відносин, що відбуваються в суспільстві, потребує змін розуміння економічної сутності та значення фінансових ресурсів в економічному просторі, їх ролі у процесах суспільного відтворення.

Еволюція економічної категорії «фінансові ресурси» показує залежність між концептуальними підходами та визначенням ролі фінансів у економічній системі. Використання фінансових ресурсів для держави є важливим індикатором діяльності через механізми формування, мобілізації, нагромадження, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів реалізується фінансова політика на макро- та мікрофінансових рівнях.

Термін «ресурси» походить від французького слова «ressource», яке означає засіб, що застосовується для досягнення результату.

Економічна категорія фінансові ресурси застосовується в дослідженнях багатьох радянських та сучасних вчених. Єдиної думки серед вчених не склалося щодо віднесення фінансових ресурсів до економічної категорії та навпаки, існують протилежні міркування з цього приводу.

І. Зятковський зазначає: «...хоча в економічній літературі й на сьогодні немає єдності щодо визначення фінансових ресурсів, але усі дослідники єдині в тому, що не визнають їх економічну категорію» [5].

Л. Окунева дотримується протилежної позиції та визначає, що фінансові ресурси являються надзвичайно важливою економічною категорією [6].

О. Бірман визначав фінансові ресурси як виражену в грошах частину національного доходу, що може бути використана державою (безпосередньо або через підприємства) з метою розширеного відтворення і на загальнодержавні витрати [2].

В. Сенгачев при визначенні поняття фінансових ресурсів вказує, що «...фінансові ресурси народного господарства являють собою сукупність грошових нагромаджень, амортизаційних відрахувань та інших засобів, які формуються в процесі створення, розподілу і перерозподілу сукупного продукту» [8].

За радянських часів сформульоване бачення економічної сутності фінансових ресурсів було двох векторне та домінували наступні напрями їх розуміння — фонди грошових ресурсів, доходи і надходження, накопичення.

Ринкові економічні перетворення, які відбувалися із набуттям незалежності в Україні стали значним поштовхом до світоглядних змін в науці, зокрема, фінансові ресурси набули нового змісту та ролі в зародженні нових економічних умов господарювання.

Нового змісту у поглядах багатьох вчених на фінансові категорії сформувався під час зародження ринкового економічного механізму. В ті часи актуальним було правило: «финансовые ресурсы — это единый вид ресурсов субъекта хозяйствования, который имеет способность трансформироваться непосредственно и с минимальным временным лагом в любой другой вид ресурсов» [7].

Сучасні трактування фінансових ресурсів відображають проблеми та тенденції економічного сьогодення, найбільш яскравими з яких є наступні.

П. Стецюк презентує фінансові ресурси через призму фінансового управління: «Встановлення якісних характеристик та цільової функції фінансових ресурсів дозволяє дати наступне їх визначення: фінансові ресурси підприємства (суб'єкта господарювання) — це його найбільш ліквідні активи, що забезпечують неперервність руху грошових потоків» [9].

Заслуговує на увагу визначення фінансових ресурсів економічних суб'єктів з точки зору ліквідності активів, яке запропоновано О. Гудзь: «... фінансові ресурси підприємства — це сукупність усіх високоліквідних наявних активів, які перебувають у розпорядженні підприємства й призначені для виконання фінансових зобов'язань і розширеного відтворення» [4].

Для глибшого розуміння економічного змісту фінансових ресурсів економічних суб'єктів І. Зеліско доведено доцільність виділення таких функцій: створення фінансового базису для стартової діяльності економічних суб'єктів; забезпечення простого або розширеного відтворення та безперервності виробничого процесу; підтримка фінансової стійкості й збалансованості [10].

І. Бланк класифікацію фінансових ресурсів презентує наступним чином: за правом власності (власні та позикові); за джерелами формування — на внутрішні та зовнішні; за термінами (короткострокові та довготермінові) [3].

Таким чином, вважаємо за доцільне розглядати фінансові ресурси економічних суб'єктів як ліквідні оборотні засоби, що нагромаджені й авансовані з власних, позикових та залучених джерел у господарську діяльність економічних суб'єктів задля задоволення економічних потреб та інтересів його власників та інших зацікавлених осіб.

В трактуванні економічної категорії «фінансові ресурси» визначено значимість та вагомість фінансових ресурсів в управлінні діяльністю економічних суб'єктів та в соціально-економічному розвитку країни. Суперечливість, зміни в поглядах вчених, на економічну сутність та значимість фінансових ресурсів у суспільному відтворенні в процесі еволюційного розвитку, підтверджують їх багатогранну та різноаспектну економічну будову.

Дослідження у цьому напрямі можуть бути наукові розвідки щодо впливу різноманітності видів фінансових ресурсів на фінансове забезпечення та розвиток економічних суб'єктів.

Література

1. Академічний тлумачний словник української мови. <http://www.sum.in.ua/s/ghenezys>.
2. Бирман А. М. Очерки теории советских финансов / А. М. Бирман. — М.: Финансы, 1968. — 207 с.
3. Бланк І. О., Ситник Г. В. Фінансове забезпечення розвитку підприємств / І. О. Бланк, Г. В. Ситник та ін. / За ред. проф. Бланка І. О. — К.: КНТЕУ, 2011. — 344 с.
4. Гудзь О. Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія / О. Є. Гудзь. — К.: ННЦ ІАЕ, 2007. — 578 с.
5. Зятковський І. В. Теоретичні засади фінансів підприємств / І. В. Зятковський // Фінанси України. — 2000. — № 4. — С. 17–26.
6. Окунева Л. П. Финансовые ресурсы буржуазного государства / Л. П. Окунева // Финансы СССР. — 1980. — № 3. — С. 63–75.
7. Ресурсы. http://www.glossary.ru/cgi-bin/gl_sch2.cgi?RQlxzwx:#gltop.
8. Сенгачев В. К. Финансовые ресурсы народного хозяйства / под ред. В. К. Сенчагова. М.: Финансы и статистика, 1982. — 255 с.
9. Стецюк П. А. Теорія і практика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: монографія / Стецюк. П. А. — К.: ННЦ ІАЕ, 2008. — 386 с.
10. Zelisko Inna Evolutionary determinants of economic category «financial resources»// Economic Processes Management: International Scientific E-Journal. — 2015. — 4.http://epm.fem.sumdu.edu.ua/2015_4